

พุทธชยันตี

2 6 0 0

มหาธีรมมาภิสมัย 2,600 ปี แห่งการตรัสรู้

พุทธชยันตี

มหาธีรมมาภิสมัย 2,600 ปี แห่งการตรัสรู้

ที่มาแห่งชัยชนะของพุทธศาสนา

พุทธชยันตี (*सुद्ध जयंती, Buddha Jayanti*) เป็นชื่อเรียกงานเฉลิมฉลองหรือพิธีบูชาพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเนื่องในวาระแห่งการตรัสรู้ของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ซึ่งตรงกับวันวิสาขบูชาในประเทศไทยนั่นเอง พุทธชยันตีนี้เป็นที่รู้จักกันดีของชาวพุทธนานาชาติอย่างในประเทศศรีลังกา อินเดีย พม่า เป็นต้น โดยเฉพาะในช่วงการเฉลิมฉลองพุทธชยันตี ๒๕ พุทธศตวรรษ เมื่อปี พ.ศ.2500 (ถือกันว่าเป็นกึ่งพุทธกาล) แต่สันนิษฐานว่ามีการเริ่มต้นงานเฉลิมฉลองพุทธชยันตีนี้ ภายหลังจากที่ประเทศศรีลังกาได้รับเอกราชจากประเทศอังกฤษในปี พ.ศ.2491 และจากการที่ ดร.อัมเบดการ์ (Dr. Babasaheb Bhimrao Ramji Ambedkar) ได้ฟื้นฟูพุทธศาสนาในประเทศอินเดีย โดยมีการนำชาวอินเดียประมาณ 2 แสนคนปฏิญาณตนเป็นชาวพุทธ เมื่อวันที่ 14 ตุลาคม พ.ศ. 2499 (อินเดีย ศรีลังกา นับเป็นพ.ศ.2500 เร็วกว่าไทย 1 ปี) เพื่อเป็นการเฉลิมฉลองพุทธชยันตี 25 พุทธศตวรรษ นอกจากนี้รัฐบาลประเทศอินเดียยังได้สร้างสวนสาธารณะพุทธชยันตีไว้ที่กรุงนิวเดลีเพื่อเป็นอนุสรณ์สำหรับวาระนี้ด้วย สำหรับรัฐบาลไทย จอมพล ป.พิบูลสงคราม นายกรัฐมนตรีได้ร่วมเฉลิมฉลองพุทธชยันตี 25 พุทธศตวรรษ ด้วยการสร้างพุทธมณฑลเป็นอนุสรณ์สถาน ประกาศให้พุทธศาสนาเป็นศาสนาประจำชาติ โดยกำหนดให้วันพระหรือวันธรรมสวนะเป็นวันหยุดราชการ (ประกาศสำนักคณะรัฐมนตรี ฉบับที่ 9 ลงวันที่ 1 ตุลาคม 2499) และมีการพิมพ์พระไตรปิฎกภาษาไทยครบชุดฉบับแรก เป็นต้น สำหรับการเฉลิมฉลองในระดับนานาชาตินั้น รัฐบาลพม่าได้เป็นเจ้าภาพในการจัด “ฉัฐสังคีติ” คือการสังคายนาพระไตรปิฎกระดับนานาชาติ โดยทางพม่านับเป็นการสังคายนาครั้งที่ 6 แล้วได้จัดพิมพ์พระไตรปิฎกบาลีและคัมภีร์ทั้งหลายขึ้นเป็นจำนวนมาก

พุทธชยันตีมีความหมายอย่างไร?

พุทธชยันตี โดยรากศัพท์ของคำว่าชยันตีมาจากคำว่า “ชย” คือชัยชนะ อันหมายถึงชัยชนะของพระสัมมาสัมพุทธเจ้าที่มีต่อหุม่มารและกิเลสทั้งปวงอย่างสิ้นเชิง อันทำให้พระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้บังเกิดขึ้นในโลก พุทธชยันตีจึงมีความหมายว่าเป็น การตรัสรู้ และการบังเกิดขึ้น ของพระสัมมาสัมพุทธเจ้าด้วย ในปัจจุบันพุทธชยันตียังถูกตีความในความหมายถึงชัยชนะของพุทธศาสนาและชาวพุทธด้วย เช่น การได้รับเอกราชและมีสิทธิในการประกอบพิธีกรรมทางศาสนาเป็นครั้งแรกของชาวพุทธในประเทศศรีลังกา การฉลองปีใหม่ชาวพุทธโดยไม่มีเหล่าสุรยาเสพติดสิ่งมีนเมาทั่วทั้งประเทศศรีลังกา การเอาชนะสิ่งเลวร้ายในสังคมจนทำให้ประเทศศรีลังกามีสถิติอาชญากรรมต่ำมาก ๆ

2,600 ปีแห่งการตรัสรู้ คำนวณอย่างไร?

สำหรับวาระสำคัญในปีปัจจุบันเนื่องในมหาสมณกาลสมัย พุทธชยันตี 2,600 ปีแห่งการตรัสรู้ นั้น ถัดจากหลักการคำนวณปีพุทธศักราชแบบไทยอยู่ในช่วงระหว่าง วิชาขบูชา 2554 – วิชาขบูชา 2555 ทั้งนี้ ในวันวิชาขบูชา 2554 ที่ผ่านมานี้ (17 พ.ศ.2554) เป็นวันที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ครบ 2599 ปีเต็ม และเริ่มเข้าสู่ปีที่ 2,600 แห่งการตรัสรู้ โดยคำนวณจากการนำปีพุทธศักราชที่เริ่มนับหลังจากการปรินิพพาน บวกด้วย 45 อันเป็นจำนวนพรรษาที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้ดำเนินพุทธกิจ ภายหลังจากการตรัสรู้จบจนเสด็จดับขันธปรินิพพาน (สูตรการคำนวณ จำนวนปีการตรัสรู้ = ปี พ.ศ. + 45) ในประเทศต่างๆ ที่มีชาวพุทธเข้มแข็งได้ประกาศให้มีการเฉลิมฉลองในวาระนี้เป็นเวลา 3 ปี (2553-2555) ดังเช่นในประเทศศรีลังกา พม่า อินเดีย เป็นต้น ได้มีการจัดงานเฉลิมฉลองอย่างตื่นตัวและยิ่งใหญ่ ที่สำนักงานใหญ่แห่งองค์การสหประชาชาติ สหรัฐอเมริกา ก็มีการจัดงานฉลองใหญ่ในช่วงวันวิชาขบูชาที่ผ่านมา สำหรับประเทศไทย ได้มีการจัดงานในระดับภาคประชาชนกว่า 2 ปีที่ผ่านมาในวงจำกัด ส่วนในระดับรัฐบาล สมควรที่รัฐบาลไทยจะประกาศให้มีการเฉลิมฉลองใหญ่ตลอดปีพุทธศักราช 2555 นี้ อย่างเป็นทางการ

รัฐบาลควรทำอะไรบ้าง?

เนื่องในโอกาสนี้ เครือข่ายพุทธชยันตี-สังฆะเพื่อสังคม ได้ทำหนังสืออย่างเป็นทางการถึงรัฐบาล ให้จัดงานเฉลิมฉลองพุทธชยันตี 2,600 ปีแห่งการตรัสรู้ เพื่อให้เกิดชัยชนะแห่งศีลธรรมของชาวพุทธอันเป็นสาระดีของการปฏิบัติบูชาโดยแท้ จึงมีข้อเรียกร้อง ดังนี้

๑. ขอให้รัฐบาลเป็นเจ้าภาพในการจัดงาน สังการและสนับสนุนให้หน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องได้เตรียมการและดำเนินการจัดงานอย่างจริงจังทั้งในระดับประเทศ ระดับท้องถิ่น และระดับสากล
๒. การจัดงานในครั้งนี้ขอให้มีการเน้นหนักใน การปฏิบัติบูชา และการมีส่วนร่วมของภาคประชาชน โดยให้มีการส่งเสริมและสนับสนุนให้เกิดการปฏิบัติธรรมในหมู่พุทธศาสนิกชน และมุ่งให้มีการฟื้นฟูวิถีชาวพุทธตั้งแต่ระดับครอบครัวและชุมชนอย่างจริงจัง และให้เกิดการสืบต่ออย่างต่อเนื่อง และยั่งยืนเป็นวิถีชีวิตอย่างแท้จริง อันจะเป็นการเสริมสร้างความรักและสามัคคีของคนในชาติ ตั้งแต่ระดับครอบครัวไปจนถึงระดับสังคมประเทศชาติ ตามหลักอปริหานิยธรรม
๓. ให้ผู้นำทั้งในภาคการเมืองและภาคราชการ ได้ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างในการปฏิบัติตนตามวิถีชาวพุทธ อย่างเช่น การนำครอบครัวเข้าวัดปฏิบัติธรรม ทำบุญร่วมกัน ในวันพระ-วันหยุด
๔. กำหนดนโยบายและขอความร่วมมือให้สื่อสารมวลชนของรัฐและภาคเอกชน ได้สื่อสารประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนได้รับทราบและร่วมปฏิบัติบูชาในโอกาสการเฉลิมฉลองพุทธชยันตีนี้
๕. สำหรับปีพุทธศักราช ๒๕๕๔ นี้ให้ถือว่า การปฏิบัติบูชาของพุทธศาสนิกชนทั่วประเทศในโอกาสพุทธชยันตีนี้ เป็นการ**ทำบุญประเทศไทย**ร่วมกัน เพื่อน้อมเกล้าฯ ถวายเป็นพระราชกุศลแด่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เนื่องในมหามงคลวโรกาส ๘๔ พรรษา จึงเรียกชื่องานว่า **“พุทธชยันตีเฉลิมราช”**

ภาคประชาชนควรปฏิบัติบูชาอย่างไร?

นอกจากนี้ทางเครือข่ายพุทธชยันตี สังฆะเพื่อสังคม ยังได้ประสานกับสำนักงานเครือข่ายองค์กรงดเหล้า (สคล.) และสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) ประสานงานขอความเมตตาจากมหาเถรสมาคมให้พิจารณาแนวทางการเฉลิมฉลองปฏิบัติบูชาเนื่องในมหามงคลชยันตีนี้ จนสำเร็จเป็น มติมหาเถรสมาคม ที่ ๑๓/๒๕๕๔ ณ วันที่ ๒๐ พฤษภาคม ๒๕๕๔ สรุปได้ดังนี้

(๑) สื่อสารวันพระให้เป็นวันแห่งสติ

(พื้นวิถีสถาปัตย์ชวักลับบาป-ใฝ่บุญกุศล)

คิดค้นวิธีการสื่อสารความดี ให้คนได้ระลึกถึงวันพระในทุกๆ วันพระ เพื่อสร้างให้ชาวพุทธเกิดการเรียนรู้โดยรวมทั้งสังคมไทย ให้เกิดความตระหนักรู้ในทุกวันพระ เป็นการตอกย้ำให้ประชาชนละอายชวักลับบาปและใฝ่บุญกุศลเป็นพิเศษ เพื่อทำให้วันพระเป็นวันแห่งสติของสังคมไทย เดือนละ ๔ ครั้ง หรือ ปีละประมาณ ๕๐ ครั้ง

(๒) ครอบครัวยุบรวมกันทุกสัปดาห์

(พื้นวิถีบุพเพสันนิวาส-เติมบุญให้ครอบครัว)

มีกิจกรรมในระดับครอบครัวของตนเองหรือระดับส่วนบุคคล ที่ทำให้ได้ทำบุญ หรือเรียนรู้ธรรมะร่วมกัน หรือเป็นกิจกรรมส่งเสริมความสัมพันธ์ที่ดีในครอบครัว อย่างน้อยสัปดาห์ละ ๑ ครั้ง ทุกวันเสาร์ ทุกวันอาทิตย์ หรือทุกวันพระ ตามความสะดวกและเหมาะสม ประมาณปีละ ๕๐ ครั้ง

(๓) ทำบุญใหญ่ร่วมกันทุกวันเพ็ญ

(พื้นวิถีสามัคคีธรรมในองค์กร/หน่วยงาน/ชุมชน/วงศ์ตระกูล)

มีกิจกรรมการแสดงออกร่วมกัน ถึงการทำบุญกุศลครั้งใหญ่ ละบาปอกุศลความชั่วครั้งใหญ่ ในระดับหมู่ของครอบครัว วงศ์ตระกูล ชุมชน หรือหน่วยงาน-องค์กรของตนเอง ในทุกๆ วันพระที่เป็นวันเพ็ญ ขึ้น ๑๕ ค่ำ หรือวันที่สะดวก เดือนละ ๑ ครั้ง หรืออย่างน้อยปีละ ๑๒ ครั้ง

ด้วยอานิสงส์แห่งการอนุโมทนาชัยชนะแห่งพระสัมมาสัมพุทธเจ้าด้วยอามิสบูชาและการปฏิบัติบูชาเนื่องในมหามงคลชยันตีนี้ ขอจงเป็นพลวปัจจัยนำพาให้ทุกท่านเกิดชัยชนะต่ออุปสรรคขวากหนามความเลวร้ายทั้งหลายในสังคมไทย ให้พ้นจากภาวะวิกฤติแห่งบ่วงอกุศลกรรมที่จวนเจียนจะหายหน้าไปสู่อุบัติความสุขความเจริญงอกงามได้อย่างยั่งยืนของประชาชน-ประเทศชาติไทยเทอญ

ฐิตวโส ภิกขุ

เลขานุการเครือข่ายพุทธชยันตี-สังฆะเพื่อสังคม

<http://www.facebook.com/BuddhaJayanti>

<http://www.sangha4society.com>